

Motion till riksdagen 2007/08:So264

av **Carina Hägg (s)**

Hedersvåld

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att komma till rätta med hedersvåld.

Motivering

Hedersvåld, och i ytterlighetsfallet hedersmord, är ofta ett kollektivt våld som riktas mot en enskild medlem i familjen. Inom de patriarkala strukturerna medverkar även kvinnor för att upprätthålla familjens heder. Pojkar, homo-, bi- och transpersoner drabbas men huvudsakligen är det flickor och kvinnor som utsätts för hedersvåld. Våldet utförs för att kontrollera den enskildes sexualitet och för att kontrollera sexualiteten begränsas rörelsefriheten. Religion, tradition och kultur spelar en stor roll för att vidmakthålla hedersvåldet. Det är en realitet också i Sverige.

Flickors och kvinnors sexualitet är fortfarande omgärdad av myter, okunskap och patriarkala föreställningar. Samhällsförändringar, befolkningsstrukturen och det sexualiserade samhälle vi lever i bidrar till konsekvenser för flickor som utsätts för hedersvåld. Ett ogrundat rykte kan försätta en flicka i livsfara. Enskilda familjers slutenhet gör att flickor lever under kontrollerade förhållanden som ibland kan vara av den arten att de övergår i en slavliknande tillvaro. Från tidig ålder fostras flickan att underordna sig och brott mot familjenormerna bestraffas fysiskt och psykiskt. Redan i förskolan och senare i skolan märks tecken på underordningen. Men familjens integritet respekteras alltför ofta av omgivningen, till skada för flickorna. Det är viktigt att använda den anmälningsplikt som finns om man misstänker att barn och unga far illa.

Det är samtidigt viktigt att göra en uppföljning av lagen om anmälningsplikt. När det gäller tvångsäktenskap eller hot om äktenskap under tvång är det vanligt att undersökning av mödomshinnan förekommer. Familjen kan själv genomföra undersökningen eller vända sig till sjukvården. Undersök-

Fel! Okänt namn på

ning av mödomshinnan bör jämföras med sexuellt övergrepp, barnmiss-handel alternativt kvinnofridskränkning och bör införas i Brottsbalken, undantaget sjukvårdspersonal som utför undersökningen i sin profession. Mödomshinnan är dessutom föremål för myter som samhället inte ska understödja. Det är viktigt att utgå från kunskap utifrån vetenskapliga fakta. Men flickor uppger att läkare skriver mödomshinneintyg och opererar till en kostnad mellan 1 000 och 6 000 kronor.

Att medverka till tvångsäktenskap är att främja våldtäkt inom det med tvång ingångna äktenskapet. Svensks lagstiftning ska inte ge utrymme för tvångsäktenskap. Kontroll som begränsar flickors sociala rörlighet och frihet liksom bortförande av flickor inom eller utom landet bör jämföras med olaga frihetsberövande och kidnappning. Här är Brottsbalken otidlig. Det behövs också en översyn av internationella avtal och överenskommelser om utlämningsavtal.

Penningtransaktioner förekommer vid ingående men även vid upplösning av äktenskap. Det kan handla om stora summor. Det måste tydligt framgå att handel med kvinnor är olaglig. Flickor och kvinnor ska inte säljas under namn av äktenskap. Skilsmässor är tillåtna i Sverige och ska inte legitimeras genom att kvinnan måste köpa sig ur ett äktenskap.

Kvinnojourerna får idag inte hjälpa flickor som är under 18 år utan de hänvisas till socialtjänsten. LVU (Lagen om vård av unga) kan vara till stor hjälp för att ge skydd åt unga men rådande arbetsrutiner utsätter dessvärre ofta istället flickan för fara. Först när den unge har fått skyddat boende ska kontakt tas med föräldrarna. Utredningen ska utgå från behovet av skydd och ha ett tydligt barnfokus. Riskbedömningar ska göras utifrån beprövad kunskap. Det krävs täta kontakter under lång tid för att följa upp i vilket tillstånd flickan befinner sig och om säkerheten är tillfredsställande.

Familjehemmet ska ha god kunskap om hedersrelaterat våld och vara insatt i säkerhetstänkande och skyddsbehov där utgångspunkten är hur flickan själv upplever sin situation, till exempel vilka ensamhetskänslor hon har.

En åtgärd kan vara att upprätta en checklista till stöd för familjehemmet. De unga ska vid behov erbjudas terapeutisk hjälp. Det är viktigt exempelvis i de fall när de har självdestruktivt beteende, vilket kan uppstå när de under lång tid har utsatts för övergrepp och hot.

Familjer ska erbjudas stöd att bryta sitt mönster. Man kan då inte utgå från det traditionella mönstret i en kärnfamilj. Behandlingsmetoder behöver utvecklas liksom metoder att skapa nätverk för isolerade familjer.

Sex- och samlevnadsundervisningen bör bli föremål för en översyn. Den ska också i fortsättningen vara obligatorisk. Orsakerna till skolka ska följas upp. Rutiner för att hantera bortovaro från skolan efter lov bör upprättas och anmälas till polisen när det finns misstanke om tvång och att den unge inte tillåts delta i undervisningen. Ett redskap för skolan kan vara ett formulär för riskbedömning.

Eftersom kunskapen fortfarande är dålig om hedersvåld behövs ett konkret stöd för kunskap, bemötande och arbetsmetoder.

Kusinäktenskap är ett särskilt problem som måste ägnas ökad uppmärksamhet eftersom det är kopplat till förekomsten av hedersvåld i en familj.

Fel! Okänt namn på

Hedersvåld känner inga nationsgränser. Det ställer krav på internationell samverkan. Invandrarföreningar och trossamfund måste involveras. De måste bli medvetna om de krav och förväntningar som det svenska samhället har på dem att medverka i arbetet mot hedersvåld. Det behövs en ökad satsning på att utbilda kvalificerade och opartiska tolkar.

Det är oklart hur många flickor i Sverige som försvinner utomlands på grund av hedersvåld liksom vilket öde de går till mötes. Vi vet att de i ett antal fall tvingas till tvångsäktenskap. Det förekommer också mord. För att myndigheterna ska få en tydligare bild behövs resurser till en ordentlig kartläggning. Det behövs också ökade resurser till bland annat förebyggande arbete, metodutveckling och för beivrande av hedersvåld.

Stockholm den 26 september 2007

Carina Hägg (s)